

СУЧАСНИЙ СТАН АДАПТАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

О. П. Кундря-Висоцька, к.е.н., доцент,

Т. Д. Шевченко, ст.викладач кафедри обліку і аудиту Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України

Бухгалтерський облік як складова системи менеджменту виконує сервісну функцію управління. Тому першочерговим завданням наукового пошуку є створення такої моделі бухгалтерського обліку, яка б реально відображала господарську й фінансову діяльність підприємств України на сучасному етапі розвитку економіки у контексті євроінтеграції та світових глобалізаційних процесів.

Глобалізація - це посилення взаємозалежності національних економік, переплетення соціально-економічних процесів, що відбуваються у різних регіонах світу і спонукають до пошуку кращих умов діяльності. За таких умов функціонування міжнародного бізнесу вимагає «системи єдиного мовлення». Без сумніву – це облікова система, в основі якої покладено міжнародні стандарти. Стандартизація форм звітності – свого роду засіб міжнародної комунікації. Упровадження в Україні міжнародних стандартів бухгалтерського обліку дає змогу отримати сприятливе економічне середовище, насамперед для інвесторів, менеджерів, керівників компаній.

Як наслідок упродовж останнього десятиріччя відбулися суттєві зміни в системі бухгалтерського обліку в Україні. Цей етап у розвитку вітчизняної облікової системи характеризується переходом від суцільної регламентації в питаннях ведення бухгалтерського обліку до надання права вибору облікових методик на підставі професійного судження. Результатом вищезазначених змін є поява у вітчизняному бухгалтерському обліку такого інструменту, як облікова політика. Це є проявом змішаного підходу до організації обліку, який на сучасному етапі набуває широкого розповсюдження, і передбачає поєднання централізованого регулювання (державного або професійними організаціями) з власними правилами організації облікового процесу, виходячи з галузевої належності та особливостей діяльності підприємства.

Таким чином, сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні можна охарактеризувати як симбіоз національних і міжнародних стандартів, адміністративних та ринкових концепцій, що суттєво вплинуло на розвиток великого корпоративного бізнесу та притік інвестицій в економіку країни. В результаті сучасна українська система бухгалтерського обліку поєднує риси обох західних моделей. З точки зору регламентації бухгалтерського обліку, в Україні переважає континентальна модель, яка характеризується державним регулюванням обліку, уніфікованими формами звітності та централізованим планом рахунків. З іншого боку, тут застосовується інтегрована система рахунків і функціональний підхід на основі реалізації до визначення фінансового результату (крім суб'єктів малого підприємства), що притаманно англосаксонській системі. (Рис.1) Така змішана система бухгалтерського обліку характерна для більшості країн з перехідною економікою.

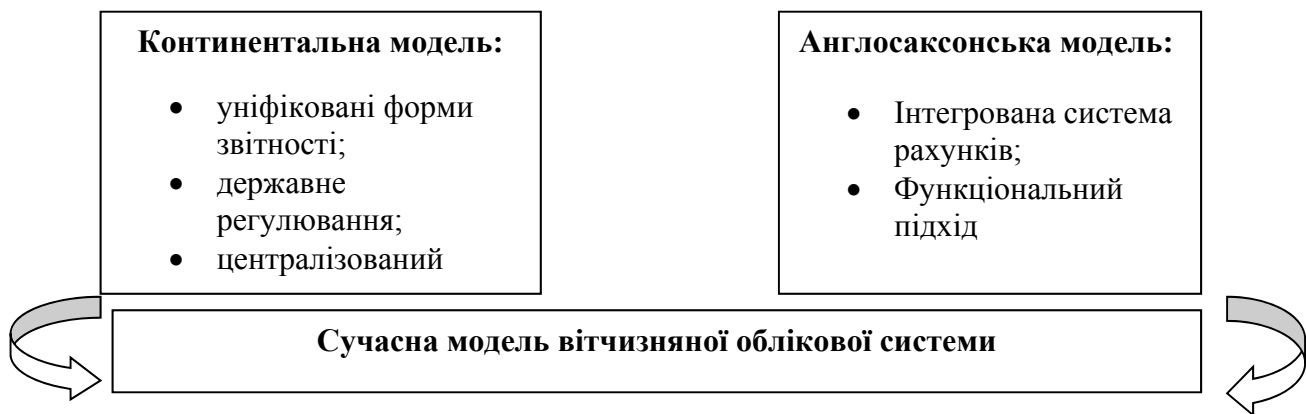

Рис.1. Сучасна модель обліку в Україні як результат об'єднуючого підходу за міжнародними та національними стандартами

Не зважаючи на позитивні тенденції у трансформації вітчизняної облікової системи до міжнародних стандартів, практика свідчить про наявність теоретичних і практичних проблем такого реформування, які зумовлені: розбіжностями у підходах до обліку в Україні та в західних країнах; суперечливими положеннями міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), покладеними в основу П(С)БО; відсутністю комплексності в реформуванні державних інституцій України.

Виділимо суттєві моменти, які не вдалося поки вирішити під час реформи облікової системи в Україні, зокрема:

- реформа бухгалтерського обліку не супроводжується адекватними змінами в інших сферах, зокрема в оподаткуванні, статистиці, системі права;
- недостатньо значною є роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємствами;
- наукова тематика досліджень з обліку обмежується майже дослівним перекладом відповідних закордонних стандартів та концепцій;
- недостатньо застосовується економічний аналіз у практичній роботі бухгалтерів;
- підготовка фахівців з обліку не завжди відповідає сучасним вимогам розвитку бізнесу та практики.

Безумовно, перехід на міжнародні стандарти не слід розглядати основною метою реформування системи бухгалтерського обліку в Україні. Основне завдання - побудова системи, адекватної новому типу ринкових відносин як в українській економіці, так і у міжнародному співтоваристві. У зв'язку з цим успішна адаптація до міжнародних стандартів передбачає багатовекторне вирішення цієї проблеми шляхом:

- предметного перегляду теоретичних основ бухгалтерського обліку;
- диференціації вимог до фінансової звітності;
- відмови від уніфікації обліку та звітності;
- безперервної професійної освіти;
- активної позиції бухгалтерської спільноти.

Як результат - формування сучасної парадигми обліку та звітності. А це - перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку, перехід до вивчення сучасних теорій. Це вимагає розширення таких категорій, як предмет й метод бухгалтерського обліку. Предмет будь-якої науки або діяльності непинно змінюється. Тому уявлення, які були доречними або слухними вчора, уже сьогодні можуть стати неактуальними. Це ж стосується й методів обліку, які в умовах сучасних інформаційних технологій стають різноманітнішими та ефективнішими.

Реформування бухгалтерського обліку сприяло інтеграції фінансового сектору України в міжнародну систему, розвитку фондового ринку України, підвищенню прозорості фінансової звітності та розвитку професії бухгалтера. В Україні досягнуто достатньо високого рівня гармонізації Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з МСФЗ. Україна заявляє про схильність до подальшої активізації євроінтеграційних процесів. У зв'язку з цим, Законом України "Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" бухгалтерський облік компаній визначено однією з пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України. З урахуванням узятих державою зобов'язань щодо гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС, а також вимог до фінансової звітності з метою

підвищення її прозорості та забезпечення зіставлення із звітами іноземних компаній у країні поступово створюються організаційно-правові умови застосування суб'єктами господарювання Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Література:

1. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і Практика/ Барановська Т.В.// Автореферат дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. – К.: НАУ, 2005. – 21 с.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності: [Текст]: офіц. текст: [прийняті Радою з МСБО: станом на 1 січня 2009 р.]. – К.: ФПБАУ, 2009. – 3255 с. – ISBN 978-966-651-740-4, 978-966-651-742-8.
3. Про схвалення Стратегії застосування МСФЗ в Україні [Електронний ресурс]/ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. № 911-р.– Міністерство фінансів України. – Союзу [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Режим доступу// rada.gov.ua.